

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу з німецької мови

Філоненко Катерина Ігорівна

Індивідуальний стиль автора у творі К. Функе «Чорнильне серце» (книга перша) та збереження його у перекладі.

Спеціальність 035 – філологія

Автореферат
на здобуття наукового ступеня магістра

м. Миколаїв – 2019

Робота виконана на кафедрі теорії та практики перекладу з німецької мови Чорноморського національного університету імені П. Могили Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: зав. кафедрою ТПП, д. філол. н., професор

Науменко Анатолій Максимович

Рецензент: викл.

Корягіна Альона Юріївна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Дослідження присвячена вивченню індивідуального стилю автора у творі К. Функе «Чорнильне серце» (книга перша) та збереження його у перекладі.

Стиль — це сукупність художніх особливостей літературного твору. В ширшому розумінні стилем також називають систему художніх засобів і прийомів у творчості окремого письменника.

Термін «стиль» походить від латинського слова «stilos», що позначало загострену паличку для писання на вощаних дощечках. Згодом, завдяки метонімії, стилем іменують саме письмо, почерк, своєрідність складу, а пізніше — індивідуальні особливості творчості письменника загалом. Про стиль говорять не лише в літературознавстві, а й у лінгвістиці, мистецтвознавстві, естетиці, культурології.

Найпоширенішим у науці про літературу є розуміння стилю як індивідуальної творчої манери, «творчого обличчя» окремого письменника. Стиль письменника пов'язаний не лише з обраним художнім методом, а й із творчою індивідуальністю митця. За знаменитим афоризмом французького вченого Бюффона, «стиль — це людина». Цікаво, що такий підхід до стилю мав місце ще в античну добу. Видатний давньогрецький філософ Платон, відзначаючи зв'язок стилю з творчою індивідуальністю, писав: «Яким є стиль, таким є характер».

Деякі вчені розглядають індивідуальний письменницький стиль як своєрідність мови. Однак такий погляд, характерний для стилістики як розділу мовознавства, для дослідження явищ літератури є занадто вузьким.

Індивідуальний стиль — явище неповторне. Він є свідченням мистецького таланту автора. Недарма великий Гете вважав, що далеко не всі письменники мають свій стиль. Стиль, на думку Гете, є найвищим ступенем художньої довершеності, якого досягають лише окремі майстри.

Видатні письменники завжди приділяють величезну увагу своєму стилю, роботі над ним. Завдяки стилю митець творчо відтворює чи перетворює, художньо опрацьовує життєвий матеріал. Загальні теми, проблеми, події набувають в індивідуальному стилі письменника своєї художньої неповторності, адже вони «перепускаються» через особистість митця.

Актуальність дослідження полягає у тому, що індивідуальний стиль є досить актуальною темою для досліджень ще з давніх часів й нині він постає головною проблемою під час перекладу. Складно зберегти особливості вираження індивідуального стилю певного автора в перекладі, оскільки на нього може вплинути не лише сам перекладач, але й мова перекладу, яка має свої особливості.

Об'єктом дослідження виступає індивідуальний стиль автора у творі К. Функе «Чорнильне серце» та збереження його в перекладі

Предметом вивчення постає стилістика індивідуального стилю К. Функе та її збереження у перекладі.

Метою дипломної роботи є вивчення особливостей індивідуального стилю Корнелії Функе та збереження його у перекладі

Для досягнення поставленої мети було окреслено такі **завдання**:

1. Розглянути теоретичні засади поняття «індивідуальний стиль», «індивідуальний стиль автора», «індивідуальний стиль перекладача»;
2. Визначити особливості прояву індивідуального стилю Корнелії Функе;
3. Порівняти засоби відтворення індивідуального стилю автора в оригіналі та перекладах;

4. Встановити чи зберігся індивідуальний стиль Корнелії Функе в перекладах.

Методи дослідження обумовлено завданнями, що поставлені в роботі:

Метод дедукції та метод індукції, були застосовані під час добору фактичного матеріалу.

Аналітично-описовий метод застосовувався для вивчення об'єкту дослідження. Описовий метод використовувався для визначення загальної характеристики таких понять, як: «індивідуальний стиль», «індивідуальний стиль автора» та «індивідуальний стиль перекладача». Цей метод уможливив систематизацію та узагальнення отриманих результатів.

Метод порівняння був застосований для визначення засобів прояву індивідуального стилю К. Функе.

Метод суцільної вибірки сприяв відбору засобів прояву індивідуального стилю К. Функе.

Кількісний метод було використано для підрахунку частоти вживання засобів прояву індивідуального стилю К. Функе.

Для аналізу вихідного та цільового текстів застосовувався метод зіставного аналізу.

Підґрунтям дослідження слугували праці різних вчених, як українських так і закордонних науковців: В. П. Григор'єв, А. І. Грищенко, В. В. Іванов, В.А. Самохіна, Г.О. Винокуром, В.С. Виноградов, Г.А. Гуковський, М.М. Бахтін, В.А. Кухаренко, Н.С. Болотнова та багато інших.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що в роботі був виявлений індивідуальний стиль автора та було досліджено його збереження в перекладах.

Практичне значення роботи полягає у тому, що результати дослідження можна використовувати у подальших наукових розробках у цьому напрямі.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **першому розділі** було розглянуто трактування терміну «індивідуальний стиль» різними вченими. Також розглядається типологія індивідуального стилю, а саме індивідуальний стиль автора та індивідуальний стиль перекладача.

Індивідуальний стиль або ж ідіостиль є невід'ємною складовою художніх текстів. Він виступає в якості показника розвитку творчості особистості та реалізовується як вибір певної моделі творчості.

Визначення поняття «ідіостиль» є одним з головних етапів під час дослідження в художніх текстах мови письменника.

Тим не менш на сьогодні в сучасній лінгвістиці існує проблема, яка пов'язана з розумінням самого феномена ідіостиля, що полягає у відсутності єдиної загальноприйнятої точки зору щодо змісту цього поняття.

Не існує якогось конкретного та часто вживаного тлумачення терміну. Оскільки в кожного вченого стосовно цього питання є своя власна думка.

Другий розділ включає в себе роботи інших вчених щодо індивідуального стилю Корнелії Функе. Також у другому розділі розглядалися індивідуальний стиль Корнелії Функе в оригіналі та перекладі, з наданням статистики за допомогою яких аспектів виражається індивідуальний стиль Корнелії, в чому саме він проявляється та надаються приклади цих проявів як в оригіналі так і в перекладі.

Однією з особливостей написання роману Корнелією Функе є те, що авторка використала багато фактів з історії книгодрукування, жодного разу

не згадуючи, на протязі всієї книги, комп'ютерів чи телевізорів. Уся історія ґрунтується лише на книгах. Оскільки, як виразилась сама Корнелія, ця книга про тих і для тих хто любить читати.

Індивідуальний стиль в оригіналі виражається в різних аспектах, таких як: морфологічний, лексичний та синтаксичний. Найбільш ядро він простежується в лексичному та синтаксичному аспектах.

Стосовно перекладу, то в українському перекладі більш яскравими показниками є синтаксичний аспект, який включає в себе довгі та короткі речення, складносурядні та складнопідрядні речення. На лексичному рівні індивідуальний стиль проявляється в складних та розмовних словах.

В російському перекладі ідіостиль проявляється в синтаксичному аспекті, який включає в себе довгі та короткі речення, складносурядні та складнопідрядні речення. Що стосується лексичного аспекту, то в російському перекладі він включає в себе лише розмовні слова.

У третьому розділі було проведено аналіз індивідуального стилю автора та виявлення збереження його в перекладі. Для аналізу використовувались приклади оригіналу та їх переклад на російський та український.

Індивідуальний стиль К. Функе аналізувався на більш яскравих його проявах, а саме на лексичному та синтаксичному рівнях. На лексичному рівні аналізувались складні слова. На синтаксичному рівні увагу було приділено довгим та складно-підрядним реченням.

ВИСНОВКИ

У роботі досліджено індивідуальний стиль автора у творі К. Функе «Чорнильне серце» та збереження його в перекладі.

Індивідуальний стиль або ж ідіостиль є невід'ємною складовою художніх текстів. Він виступає в якості показника розвитку творчості особистості та реалізовується як вибір певної моделі творчості.

Також термі «ідіостиль» часто співвідносять з терміном « ідіолект».

Визначення поняття «ідіостиль» є одним з головних етапів під час дослідження в художніх текстах мови письменника.

Тим не менш на сьогодні в сучасній лінгвістиці існує проблема, яка пов'язана з розумінням самого феномена ідіостиля, що полягає у відсутності єдиної загальноприйнятої точки зору щодо змісту цього поняття.

Не існує якогось конкретного та часто вживаного тлумачення терміну. Оскільки в кожного вченого стосовно цього питання є своя власна думка.

Спираючись на визначення поняття «індивідуального стилю» деяких вчених можна дійти висновку, що індивідуальний стиль це мовні засоби або ж індивідуальні мовні засоби художнього твору, які виражають індивідуальні особливості автора як художника слова та його індивідуальну картину світу.

Вивчення індивідуальності письма надає змогу виявити не тільки відмінність одного стилю від іншого, але й зануритись в стиль художніх творів та встановлення сутності форми як важливого компонента індивідуального стилю.

Вказано, що термін «індивідуальний стиль автора» постає важливою складовою під час досліджень більшості вчених у другій половині 20 століття.

Вивчення ідіостилю автора охоплює дослідження його використання лексики, синтаксису, фразеології, різних форм мовлення та жанру, композиції, ритму і тону розповіді. Стиль письменника нерозривно пов'язаний з його світоглядом, духовної та творчою індивідуальністю; вся

складність і цілісність духовного світу письменника знаходить своє вираження через різноманітні експресивні форми, позначається на характері зображення і стає однією з рис індивідуальності стилю. Будь-який стиль, в тому числі і індивідуальний письменницький стиль, формується під впливом певних факторів. Їх взаємне поєднання і визначає своєрідність стилю.

Зазначено, що будь-яке індивідуальне стиль не є чимось непорушним, він схильний до змін на різних етапах творчого розвитку і духовного зростання одного і того ж письменника. Індивідуальний стиль письменника можна вивчати з різних сторін. Одних дослідників цікавить питання відбору лексики і стилістичних засобів, що виконують певні художні та естетичні функції, для інших важливо вивчення структури пропозиції, його обсяг, характер і способи поєднання пропозицій між собою, що в якійсь мірі виявляє деякий зв'язок між світоглядом письменника та його стилем.

Що стосується індивідуального стилю перекладача то роль його особистості завжди викликає суперечку в теоретиків перекладу. Як стверджує Виноградов, що індивідуальні стильові риси перекладача є неминучими.

Показано, що дуже часто індивідуальність перекладача проявляється саме в художніх текстах, а в публіцистичному стилі він дуже обмежений через присутність в текстах кліше.

Стверджується, що під час перекладу перекладач повинен дотримуватися основних принципів перекладу, які виражаються в розумінні змісту тексту, чудовим володінням мови оригіналу та перекладу, уникати дослівного перекладу.

Зроблено висновок, що трилогія Корнелії Функе виступає гарним матеріалом для вивчення фентезійного жанру. Існує багато робіт, що стосуються «Чорнильного серця» Корнелії Функе. Однак відмічено, що

конкретних робіт, в яких би розглядався індивідуальний стиль авторки, дуже мало.

Трилогія Корнеліє Функе є досить вагомим не тільки для читачей різного віку, але це й досить цікавий матеріал для дослідження фентезійного жанру.

Підкреслено, що однією з особливостей написання роману Корнелією Функе є те, що авторка використала багато фактів з історії книгодрукування, жодного разу не згадуючи, на протязі всієї книги, комп'ютерів чи телевізорів. Уся історія ґрунтується лише на книгах. Оскільки, як виразилась сама Корнелія, ця книга про тих і для тих хто любить читати.

Індивідуальний стиль в оригіналі виражається в різних аспектах, таких як: морфологічний, лексичний та синтаксичний.

Найбільш ядро він простежується в лексичному та синтаксичному аспектах. В лексичному він проявляється в складних словах, розмовних, неологізмах та запозиченнях.

В синтаксичному це довгі та короткі речення, складносурядні та складнопірядні речення.

Стосовно перекладу, то в українському перекладі більш яскравими показниками є синтаксичний аспект, який включає в себе довгі та короткі речення, складносурядні та складнопірядні речення.

На лексичному рівні індивідуальний стиль проявляється в складних та розмовних словах.

В російському перекладі ідіостиль проявляється в синтаксичному аспекті, який включає в себе довгі та короткі речення, складносурядні та складнопірядні речення.

Що стосується лексичного аспекту, то в російському перекладі він включає в себе лише розмовні слова.

АНОТАЦІЯ

Філоненко К.І. Індивідуальний стиль автора у творі К. Функе «Чорнильне серце» (книга перша) та збереження його в перекладі.

Кваліфікаційну роботу присвячено вивченню індивідуального стилю автора у творі К. Функе «Чорнильне серце» (книга перша) та збереження його у перекладі.

В роботі розглядається поняття індивідуального стилю автора різними вченими. Засоби вираження індивідуального стилю Корнелії Функе в оригіналі. Також проявлення індивідуального стилю в перекладі. Та проводиться аналіз для виявлення збереження індивідуального стилю Корнелії Функе в перекладах, як в українському так і в російському.

Прояв індивідуального стилю К. Функе було виявлено на морфологічному, лексичному та синтаксичному рівні. Дослідження індивідуального стилю проводилася на лексичному та синтаксичному рівні. Виявлено, що саме на цих рівня яскраво проявляється індивідуальний стиль К. Функе.

Ключові слова:індивідуальний стиль, стиль автора, стиль перекладача.

Филоненко Е.И. Индивидуальный стиль автора в произведении К. Функе «Чернильное сердце» (книга первая) и сохранение его в переводе.

Квалификационную работу посвящено изучению индивидуального стиля автора в произведении К. Функе «Чернильное сердце» (книга первая) и сохранение его в переводе.

В работе рассматривается понятие индивидуального стиля автора различными учеными. Средства выражения индивидуального стиля Корнелии Функе в оригинале. Также проявление индивидуального стиля в переводе. И проводится анализ для выявления сохранения индивидуального стиля Корнелии Функе в переводах, как в украинском так и в российском.

Проявление индивидуального стиля К. Функе было обнаружено на морфологическом, лексическом и синтаксическом уровне. Исследование индивидуального стиля проводилась на лексическом и синтаксическом уровне. Выявлено, что именно на этих уровнях ярко проявляется индивидуальный стиль К. Функе.

Ключевые слова: индивидуальный стиль, стиль автора, стиль переводчика.

SUMMARY

Filonenko K. I. Individual style of the author in the work of C. Funke «Inkheart» (book one) and its preserving in translation.

The qualifying paper is dedicated to studying of individual style of the author in the work K. Funke "Inkheart" (book one) and its preservation in translation.

In work considers the concept of the individual style of the author by different scientists. Means of expression of individual style of Cornelia Funke in the original. Also manifestation of individual style in translation. Also the analysis for identification of maintaining individual style of Cornelia Funke in translations, both in Ukrainian and in Russian is carried out.

Manifestation of individual style of K. Funke was revealed at the morphological, lexical and syntactic level. The research of individual style was conducted at the lexical and syntactic level. It is revealed that on these level the individual style of K. Funke is brightly shown.

Keywords: individual style, style of the author, style of the translator.